

PENSIOENFONDS ACHMEA

Maatschappelijk verantwoord beleggen beleid Stichting Pensioenfonds Achmea

Inleiding

In de strategie van Stichting Pensioenfonds Achmea (SPA) is vastgelegd dat SPA wil bijdragen aan een duurzame samenleving. Dit is vertaald in de volgende kritische prestatie indicator: *In haar beleggingsbeleid en bij de keuze van uitvoerders richt SPA zich ook op duurzaamheidsaspecten. Het SPA MVB beleid daarbij is bovengemiddeld vooruitstrevend.*

In dit document is het beleid voor maatschappelijk verantwoord beleggen (MVB) door SPA nader uitgewerkt.

Ambitie

SPA is een maatschappelijk betrokken pensioenfonds. Als onderdeel van haar strategie wil SPA bijdragen aan een duurzame samenleving. Daarom richt SPA zich in haar beleggingsbeleid en bij de keuze van uitvoerders mede op duurzaamheidsaspecten. Daarnaast gelooft SPA ook dat MVB op de lange termijn een positief effect heeft op het beleggingsresultaat.

SPA geeft al sinds 2009 invulling aan MVB beleid. SPA is een betrokken belegger en streeft naar een bovengemiddeld vooruitstrevend MVB beleid om daadwerkelijk impact te hebben.

Uitgangspunten en thema's

SPA hanteert de internationale kaders van het *Global Compact* en de *Sustainable Development Goals* van de Verenigde Naties voor MVB. De internationale uitgangspunten van het VN Global Compact¹ vormen het normenkader voor SPA. Het VN Global Compact vindt zijn oorsprong in internationaal breed geaccepteerde verdragen.

Naast het normenkader van het VN Global Compact kiest SPA voor vijf maatschappelijke thema's. Deze thema's zijn gelijk aan de thema's van de sponsor Achmea. Deze thema's staan dicht bij de identiteit en van SPA. Het zijn de volgende thema's:

- Mensenrechten
- Arbeidsnormen
- Natuur & Milieu
- Gezondheid
- Klimaatverandering

De sociale en fundamentele thema's als Mensenrechten en Arbeidsnormen passen goed bij de coöperatieve achtergrond van Achmea en SPA. Dit zijn thema's die, net als het thema Natuur & Milieu, al vallen binnen het raamwerk van het VN Global Compact. De thema's Gezondheid en Klimaatverandering zijn aanvullende thema's op het VN Global Compact.

---

¹ De VN Global Compact is een oproep aan bedrijven over de hele wereld om hun strategieën en activiteiten op één lijn te brengen met 10 principes op het gebied van mensenrechten, arbeidsnormen, milieu en anti corruptie.

Als grootse zorgverzekeraar ligt het thema gezondheid voor de hand. Klimaatverandering is op dit moment een groot en belangrijk maatschappelijk thema, en vooral vanuit een schadeperspectief ook in directe zin zeer relevant voor Achmea. Deelnemers van SPA zullen zich herkennen in deze thema's vanuit de verzekeringsdivisies Zorg en Schade.

Instrumenten

Om invulling te kunnen geven aan de thema's worden verschillende instrumenten ingezet, zoals:

- uitsluiten van ondernemingen en landen
- voeren van dialogen met ondernemingen (engagement)
- stemmen op aandeelhoudersvergaderingen (proxy voting)
- integratie van duurzaamheidsinformatie in beleggingsprocessen (ESG integratie)
- doen van doelinvesteringen

Rapportage en verantwoording

SPA rapporteert tweemaal per jaar over de invulling en uitvoering van het MVB beleid. In de rapportage worden de recente ontwikkelingen benoemd en geeft SPA aan hoe invulling is gegeven aan de thema's en de gebruikte instrumenten: uitsluiten, engagement en stemmen. Over het stemmen op aandeelhoudersvergaderingen wordt tevens elk kwartaal gerapporteerd. De rapportages zijn terug te vinden op de website van SPA. Ook kan daar in detail worden nagekeken hoe er op aandeelhoudersvergaderingen door SPA is gestemd.

Concrete beleidsvoornemens en invulling beleidsinstrumenten 2018-2019

Ambities voor de vastgoed- en infrastructuur portefeuilles

De 5 thema's komen nu al tot uitdrukking in de vastrentende waarden en aandelen portefeuilles. Het is de ambitie van SPA om voor ook voor de asset classes vastgoed en infrastructuur het thema klimaat verder te ontwikkelen.

Communicatie en transparantie

SPA vindt transparantie belangrijk en heeft de ambitie om meer en vaker te communiceren over MVB met deelnemers en stakeholders door op de website van SPA:

- MVB beleid te publiceren
- Elk half jaar een rapportage te publiceren
- Elk jaar een overzicht te publiceren van ondernemingen waarin wordt belegd.

Hiermee maken we de ambities en betrokkenheid bij MVB naar onze stakeholders concreet.

Doelinvesteringen (Impact investing)

SPA belegt op dit moment al in *green bonds* maar is voornemens om de portfolio managers een streef allocatie mee te geven. Deze streef allocatie zal opgenomen worden in het eerst volgende beleggingsplan.

Daarnaast zal SPA onderzoeken op welke andere wijzen impact investing kan worden geïmplementeerd. De uitkomsten van dit onderzoek zullen uitgewerkt worden in het beleggingsplan van SPA.

ESG integratie

SPA vindt het meenemen van duurzaamheidsinformatie in het beleggingsproces belangrijk.

- SPA heeft de ambitie dat in alle beleggingsportefeuilles ESG informatie wordt meegenomen voor zover dit mogelijk is en aantoonbaar waarde toevoegt. SPA zal daartoe met alle vermogensbeheerders het gesprek aangaan en vragen aantoonbaar te maken hoe ESG integratie plaatsvindt.
- Ten behoeve daarvan zal een nulmeting per mandaat (of beleggingsfonds) worden gemaakt waarin wordt bepaald waar SPA staat ten aanzien van de ESG integratie. Hiermee wordt een beeld gecreëerd van de verbetermogelijkheden ten aanzien van de ESG integratie. Dit met het doel om vervolgens de verbetermogelijkheden te beoordelen en eventueel in een verbeterplan op te nemen.
- Daarnaast zal in gesprekken met de vermogensbeheerders gevraagd worden hoe zij de 5 thema mee kunnen nemen in hun beleggingsproces en hoe zij daarover kunnen rapporteren.
- Bij de selectie van nieuwe vermogensbeheerders houdt SPA expliciet rekening met het duurzaamheidsprofiel van de vermogensbeheerder.

CO2 meting

Naast ESG integratie vindt SPA het belangrijk om inzichtelijk te krijgen wat de CO2 uitstoot is van de beleggingsportefeuilles. Aan de hand van de CO2 meting zal SPA vervolgstappen bepalen die passend zijn bij het pensioenfonds. Zo kan SPA er voor kiezen om met CO2 intensieve sectoren engagement/ dialoog aan te gaan, *green bonds* beleggingen te verhogen of bepaalde sectoren of bedrijven uit te sluiten.

Het is de ambitie van SPA om per eind 2018 voor alle aandelen- en vastrentende portefeuilles de CO2 meting te hebben uitgevoerd.

Uitwerking van de 5 thema's

Hierna worden de 5 thema's uitgewerkt. Daarbij wordt per thema aangegeven welke instrumenten (zullen) worden ingezet.

Mensenrechten

Het thema Mensenrechten is een van de vijf thema's van SPA. De basis van het mensenrechtenbeleid wordt gevormd door de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens (1948). Deze internationaal breed geaccepteerde verklaring van de Verenigde Naties schept het kader waarbinnen de internationale gemeenschap de mensenrechten dient te respecteren. Daarnaast publiceerde de Verenigde Naties (2011) het raamwerk "de Guiding Principles inzake bedrijven en mensenrechten" over hoe ondernemingen rekening moeten houden met mensenrechten. Met het VN Global Compact is een kader uitgewerkt aan de hand waarvan ondernemingen invulling moeten geven aan het thema mensenrechten.

Uitsluiten van ondernemingen en landen:

SPA geeft invulling aan het thema Mensenrechten door niet te beleggen in:

- Ondernemingen die mensenrechten structureel schenden op basis van de uitgangspunten van het VN Global Compact.
- Ondernemingen die controversiële wapens produceren. SPA vindt wapens controversieel als deze wapens onevenredig veel leed en slachtoffers veroorzaken en geen onderscheid maken tussen burgerdoelen en militaire

doelen. Controversiële wapens veroorzaken ook na afloop van het conflict veel slachtoffers en ontwrichten de economie en maatschappij. Het gaat hierbij om nucleaire, biologische en chemische wapens, landmijnen en clusterbommen.

- Landen waar machthebbers op systematische wijze de fundamentele mensenrechten op grove wijze schenden en landen waar het non-proliferatie verdrag wordt geschonden. SPA belegt niet in staatsobligaties van landen die zijn uitgesloten. Een belangrijk handvat bij het uitvoeren van het landen uitsluitingsbeleid is de Sanctiewet 1977.

Dialoog voeren met ondernemingen:

SPA geeft invulling aan het thema Mensenrechten door de dialoog te voeren met ondernemingen die de uitgangspunten van het VN Global Compact schenden of dreigen te schenden. Daarbij wordt specifiek aandacht besteed aan het thema Mensenrechten en gaat het bijvoorbeeld om thema's zoals het recht op zelfbeschikking, het respecteren van rechten van inheemse bevolking en de vrijheid van meningsuiting.

Stemmen op aandeelhoudersvergaderingen:

Het stemmen op aandeelhoudersvergaderingen is een belangrijke manier om

invulling te geven aan de rol van betrokken belegger en om invloed uit te oefenen op ondernemingen. Naast onderwerpen als de benoeming van bestuurders, het goedkeuren van de jaarrekening en de uitgifte van aandelen staan steeds vaker aandeelhoudersvoorstellen op de agenda. Aandeelhoudersvoorstellen gerelateerd aan mensenrechten zijn bijvoorbeeld de oproep tot gelijke behandelingen van werknemers, risico rapportage over mensenrechtenschendingen en het instellen van een commissie voor mensenrechten binnen het bestuur.

Integratie in het beleggingsproces:

Binnen het beleggingsbeleid kan rekening worden gehouden met Ecologische, Sociale en Goed bestuur factoren (ESG). Mensenrechten vallen onder de factor Sociaal. Binnen de aandelenportefeuilles wordt hier niet expliciet op gestuurd aangezien het passieve portefeuilles en/of fondsen zijn. Bij de bedrijfsobligatieportefeuilles worden de ESG factoren wel meegenomen in het beleggingsproces. Voor de beleggingsfondsen geldt dat de mate van ESG integratie wordt bepaald door de fondsmanager.

Arbeidsnormen

Het thema Arbeidsnormen is een van de vijf thema's van SPA. De basis van het arbeidsnormenbeleid wordt gevormd door de Declaration of Fundamental Principles and Rights at Work van de International Labour Organisation (ILO). In deze verklaring zijn fundamentele werknemersrechten beschreven, onder meer ten aanzien van het recht op vereniging, het verbod op discriminatie op de werkvloer, het verbod op gedwongen arbeid en het afschaffen van kinderarbeid. Binnen het VN Global Compact is uitgewerkt hoe ondernemingen deze arbeidsnormen dienen te respecteren.

Uitsluiten van ondernemingen:

SPA geeft invulling aan het thema arbeidsnormen door niet te beleggen in:

- Ondernemingen die de arbeidsnormen structureel schenden op basis van de uitgangspunten van het VN Global Compact.

Dialogo voeren met ondernemingen:

SPA geeft invulling aan het thema arbeidsnormen door de dialoog te voeren met ondernemingen die de uitgangspunten van het VN Global Compact schenden of dreigen te schenden. Daarbij wordt specifiek aandacht besteed aan het thema arbeidsnormen. Daarbij gaat het bijvoorbeeld om thema's zoals het recht op collectieve onderhandeling en veiligheid van werknemers.

Stemmen op aandeelhoudersvergaderingen

Het stemmen op aandeelhoudersvergaderingen is een belangrijke manier om invulling te geven aan de rol van betrokken belegger en om invloed uit te oefenen op ondernemingen. Naast onderwerpen als de benoeming van bestuurders, het goedkeuren van de jaarrekening en de uitgifte van aandelen staan er steeds vaker aandeelhoudersvoorstellen op de agenda. Aandeelhoudersvoorstellen gerelateerd aan arbeidsnormen zijn bijvoorbeeld de oproep tot diversiteit bij de benoeming van leden van het bestuur, rapportage over het aantal (dodelijke) ongevallen op de werkvloer en een oproep tot beleid en rapportage ter voorkoming van discriminatie op de werkvloer.

Integratie in het beleggingsproces:

Binnen het beleggingsbeleid kan rekening worden gehouden met Ecologische, Sociale en Goed bestuur factoren (ESG). Arbeidsnormen valt onder de factor Sociaal. Binnen de aandelenportefeuilles wordt hier niet expliciet op gestuurd aangezien het passieve portefeuilles en/of fondsen zijn. Bij de bedrijfsobligatieportefeuilles worden de ESG factoren meegenomen in het beleggingsproces. Voor de beleggingsfondsen geldt dat de mate van ESG integratie wordt bepaald door de fondsmanager.

Natuur & Milieu

SPA hecht een groot belang aan een leefbare omgeving voor toekomstige generaties na te streven. Daarom vindt SPA het belangrijk om extra nadruk te leggen op het thema Natuur & Milieu. Voor het thema Natuur & Milieu vormt het VN Global Compact wederom een belangrijke pijler. Binnen dit kader is voor het bedrijfsleven uitgewerkt hoe zij zich dienen te gedragen in lijn met de Rio Declaration on Environment & Development van de Verenigde Naties (1992). Hierin zijn onder andere principes opgenomen zoals het preventie- en voorzichtigheidsprincipe en het principe dat de vervuiler betaalt. Ook andere conventies zoals bijvoorbeeld het UN Convention on Biological Diversity (1992) vormen een basis voor het natuur & milieu beleid.

Uitsluiten van ondernemingen:

SPA geeft invulling aan het thema natuur & milieu door niet te beleggen in:

- Ondernemingen die de milieunormen structureel schenden op basis van de uitgangspunten van het VN Global Compact.

Dialogo voeren met ondernemingen:

SPA geeft invulling aan het thema Natuur & Milieu door de dialoog te voeren met ondernemingen die de uitgangspunten van het VN Global Compact schenden of dreigen te schenden. Daarbij wordt

specifiek aandacht besteed aan het thema natuur & milieu. Daarbij gaat het bijvoorbeeld om thema's als grond en watervervuiling of het bedreigen van de biodiversiteit.

Stemmen op aandeelhoudersvergaderingen

Het stemmen op aandeelhoudersvergaderingen is een belangrijke manier om invulling te geven aan de rol van betrokken belegger en om invloed uit te oefenen op ondernemingen. Naast onderwerpen als benoeming van bestuurders, het goedkeuren van de jaarrekening en de uitgifte van aandelen staan steeds vaker aandeelhoudersvoorstellen op de agenda. Aandeelhoudersvoorstellen gerelateerd aan natuur & milieu zijn bijvoorbeeld een oproep tot het uitbrengen van milieurapportages, rapporteren over het opruimen van milieuvervuiling of de oproep tot rapporteren van watergebruik door de onderneming.

Integratie in het beleggingsproces:

Binnen het beleggingsbeleid kan rekening worden gehouden met Ecologische, Sociale en Goed bestuur factoren (ESG). Natuur & Milieu vallen onder de factor Ecologisch. Binnen de aandelenportefeuilles wordt hier niet expliciet op gestuurd aangezien het passieve portefeuilles en/of fondsen zijn.

Bij de bedrijfsobligatie portefeuilles worden de ESG factoren meegenomen in het beleggingsproces. Voor de beleggingsfondsen geldt dat de mate van ESG integratie wordt bepaald door de fondsmanager.

Gezondheid

Gezondheid is een van de vijf thema's van SPA. Het thema Gezondheid is een aanvullend thema op het VN Global Compact. Het sluit vooral aan bij de activiteiten van de sponsor Achmea als de grootste zorgverzekeraar van Nederland.

Uitsluiten van ondernemingen:

SPA geeft invulling aan het thema gezondheid door niet te beleggen in:

- Tabaksproducenten. Deze ondernemingen worden uitgesloten van beleggingen. SPA belegt niet in aandelen of bedrijfsobligaties van tabaksproducenten omdat deze producten een schadelijk effect hebben op de gezondheid.

Dialogo voeren met ondernemingen:

SPA geeft invulling aan het thema gezondheid door de dialoog te voeren met ondernemingen. De dialoog kan op verschillende onderwerpen en ondernemingen worden gevoerd, bijvoorbeeld met de farmaceutische industrie over toegankelijkheid tot medicijnen, met de voedselindustrie over terugdringen van suiker in voedingsmiddelen maar ook bijvoorbeeld met de zware industrie over zorgdragen voor gezondheid en veiligheid van werknemers.

Stemmen op

aandeelhoudersvergaderingen:

Het stemmen op aandeelhoudersvergaderingen is een belangrijke manier om invulling te geven aan de rol van betrokken belegger en om invloed uit te oefenen op ondernemingen. Naast onderwerpen als de benoeming van bestuurders, het goedkeuren van de jaarrekening en de uitgifte van aandelen staan steeds vaker aandeelhoudersvoorstellen op de agenda. Aandeelhoudersvoorstellen bij farmaceutische ondernemingen en onderwerpen gerelateerd aan gezondheid- en veiligheidsbeleid bij ondernemingen hebben onze bijzondere aandacht.

Integratie in het beleggingsproces:

Binnen het beleggingsbeleid kan rekening worden gehouden met Ecologische, Sociale en Goed bestuur factoren (ESG). Gezondheid valt onder de factor Sociaal. Binnen de aandelenportefeuilles wordt hier niet expliciet op gestuurd aangezien het passieve portefeuilles en/of fondsen zijn. Bij de bedrijfsobligatieportefeuilles worden de ESG factoren meegenomen in het beleggingsproces. Voor de beleggingsfondsen geldt dat de mate van ESG integratie wordt bepaald door de fondsmanager.

Klimaat

Klimaatverandering is een van de vijf thema's van SPA. Dit is enerzijds gedreven vanuit een maatschappelijk perspectief, waarbij de effecten van klimaatverandering de maatschappij als geheel in toenemende mate zullen raken, en anderzijds vanuit een beleggingsperspectief, waarbij risicorendement karakteristieken van specifieke beleggingen kunnen worden beïnvloed door de effecten van klimaatverandering, of de politieke wil om deze te beperken. De basis van ons klimaatbeleid is het klimaatakkoord van Parijs (2015). Bij het akkoord van Parijs hebben de landen aangegeven wat hun *Nationally Determined Contributions* zullen zijn om als collectief te kunnen voldoen aan de beperking van temperatuurstijging tot 2 graden Celsius, met een streven naar 1,5 graden.

Uitsluiten van ondernemingen:

SPA sluit op dit moment geen ondernemingen uit op basis van het klimaatbeleid.

Dialoog voeren met ondernemingen:

SPA geeft invulling aan het themaklimaat door de dialoog te voeren met ondernemingen. De dialoog kan op verschillende onderwerpen en ondernemingen worden gevoerd, bijvoorbeeld met de energiesector over de CO2 uitstoot en

de energietransitie. CO2 reductie doelstellingen en het ontwikkelen van nieuwe technologieën zijn andere onderwerpen die bij de dialoog met ondernemingen ter sprake komen.

Stemmen op aandeelhoudersvergaderingen:

Het stemmen op aandeelhoudersvergaderingen is een belangrijke manier om invulling te geven aan de rol van betrokken belegger en om invloed uit te oefenen op ondernemingen. Naast onderwerpen als de benoeming van bestuurders, het goedkeuren van de jaarrekening en de uitgifte van aandelen staan steeds vaker aandeelhoudersvoorstellen op de agenda. Aandeelhoudersvoorstellen gerelateerd aan klimaat vragen vaak om transparantie en rapportage van ondernemingen over CO2. Daarnaast zijn voorstellen vaak gerelateerd aan het versnellen van de energietransitie en het inzetten van schone technologieën.

Integratie in het beleggingsproces:

Binnen het beleggingsbeleid kan rekening worden gehouden met Ecologische, Sociale en Goed bestuur factoren (ESG). Klimaat valt onder de factor Ecologisch. Binnen de aandelenportefeuilles wordt hier niet expliciet op gestuurd aangezien het passieve portefeuilles en/of fondsen zijn. Bij de bedrijfsobligatie portefeuilles worden de ESG factoren meegenomen in het

beleggingsproces. Voor de beleggingsfondsen geldt dat de mate van ESG integratie wordt bepaald door de fondsmanager.

CO2 meting van de beleggingsportefeuilles:

Het meten van de CO2 voetafdruk (carbon-footprint) van de beleggingsportefeuille is een goede eerste stap om de omvang en de bijbehorende kansen en risico's inzichtelijk te maken. Het Carbon Disclosure Project heeft er in de afgelopen jaren voor gezorgd dat een toenemend aantal ondernemingen in het belegbaar universum de uitstootgegevens rapporteert. Aan de hand van de beschikbare informatie is het mogelijk om op aandelen- en obligatieportefeuille niveau te rapporteren wat de uitstoot is. De vervolgstap is om hieraan eventueel een reductiedoelstelling te koppelen.

Doelinvesteringen:

Green bonds

Green bonds zijn obligaties, uitgegeven door ondernemingen of landen, waarvan de opbrengsten worden gebruikt om de energietransitie te financieren of andere projecten die een aantoonbaar positief effect hebben op klimaatverandering. SPA heeft green bonds opgenomen in de obligatieportefeuilles.